

UAB TAURAGĖS REGIONO ATLIEKŲ TVARKYMO CENTRAS

METINIS PRANEŠIMAS 2021 m.

2022-03-01
Tauragė

Virginijus Noreika
direktorius@uabtrac.lt

Turinys

1. DUOMENYS APIE BENDROVĘ	2
<i>1.1. VALDYMO ORGANAI IR INFORMACIJA APIE BENDROVĖS VADOVĄ</i>	<i>2</i>
<i>1.2. PERSONALAS</i>	<i>3</i>
<i>1.3. BŪKLĖS, VEIKLOS RIZIKOS BEI NEAPIBRĖŽTUMŲ APŽVALGA.....</i>	<i>3</i>
<i>1.4. BENDROVĖS PLĖTROS APŽVALGA</i>	<i>4</i>
2. FINANSINIŲ IR NEFINANSINIŲ VEIKLOS REZULTATŲ ANALIZĖ.....	4
<i>2.1. FINANSINIŲ VEIKLOS REZULTATŲ ANALIZĖ.....</i>	<i>4</i>
<i>2.2. NEFINANSINIŲ VEIKLOS REZULTATŲ ANALIZĖ BEI VEIKLOS VYKDYMO APŽVALGA.....</i>	<i>7</i>
<i>2.2.1. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimas.....</i>	<i>7</i>
<i>2.2.2. Aplinkosauga</i>	<i>13</i>
<i>2.2.3. Vietinės rinkliavos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą administravimas.....</i>	<i>13</i>
<i>2.2.4. ES projektai</i>	<i>14</i>
<i>2.2.5. Viešieji pirkimai.....</i>	<i>15</i>
3. SVARBIAUSI ĮVYKIAI PO FINANSINIŲ METŲ PABAIGOS.....	16
4. BENDROVĖS VEIKLOS PLANAI IR PROGNOZĖS.....	16
5. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS	17
<i>5.1. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMO TIKSLAI.....</i>	<i>17</i>
<i>5.2. NAUDOJAMOS APSIDRAUDIMO PRIEMONĖS</i>	<i>18</i>
<i>5.3. BENDROVĖS KAINŲ, KREDITO, LIKVIDUMO IR PINIGŲ SRAUTŲ RIZIKOS MAŠTAS</i>	<i>19</i>

1. DUOMENYS APIE BENDROVĘ

UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras (toliau vadinama ir Bendrovė, TRATC) yra ribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo. Bendrovės duomenys kaupiami ir saugomi juridinių asmenų registre, kodas 179901854.

Pagrindinis TRATC veiklos tikslas – vykdyti atliekų tvarkymo užduotis ir funkcijas, kurias skiria Akcininkai.

TRATC sudarytų Koncesijos sutarčių pagrindu, teisės aktų nustatyta tvarka Tauragės regiono, kurį apima Tauragės, Jurbarko, Šilalės rajonų ir Pagėgių savivaldybių teritorijos (toliau vadinama ir Savivaldybės), savivaldybių pavedimu atlieka atliekų tvarkymo sistemos organizavimo, atliekų tvarkymo ir vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – Vietinė rinkliava) įmokos administravimo funkcijas Savivaldybių teritorijose.

2021-12-03 TRATC neeilinio visuotinio akcininkų susirinkimo metu akcininkai pritarė Bendrovės įstatinio kapitalo didinimui ir bendrovės įstatų keitimui.

Bendrovės įstatinis kapitalas po akcininkų sprendimo jį padidinti lygus 2.867.238,00 (du milijonai aštuoni šimtai šešiasdešimt septyni tūkstančiai du šimtai trisdešimt aštuoni eurai) eurai. Įmonė nuosavų akcijų nėra įsigijusi.

Bendrovės įstatinis kapitalas padalytas į 3300 (tris tūkstančius tris šimtus) paprastųjų nematerialiųjų vardinių akcijų.

Vienos akcijos nominali vertė 868,86 (aštuoni šimtai šešiasdešimt aštuoni eurai ir aštuoniasdešimt šeši euro centai) eurų.

Bendrovės akcininkų turimų akcijų skaičius yra toks:

Tauragės rajono savivaldybės – **1290** paprastos vardinės akcijos;

Jurbarko rajono savivaldybės – **920** paprastos vardinės akcijos;

Šilalės rajono savivaldybės – **790** paprastos vardinės akcijos;

Pagėgių savivaldybės – **300** paprastų vardinių akcijų.

1.1. Valdymo organai ir informacija apie Bendrovės vadovą

2020 m. eilinio visuotinio akcininkų susirinkime priimtas sprendimas pakeisti TRATC įstatus ir nustatyti, kad Bendrovėje nesudaroma Valdyba. Naujos redakcijos įstatatai numato, kad Bendrovės organai yra visuotinis akcininkų susirinkimas ir vienasmenis valdymo organas – Bendrovės vadovas, kurio pareigų pavadinimas direktorius.

Bendrovės vadovas organizuoja kasdienę Bendrovės veiklą bei veikia Bendrovės vardu pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatyme ir Bendrovės įstatuose nustatytą kompetenciją. 2021 m. Bendrovės direktoriaus pareigas ėjo Virginijus Noreika (paskyrimo data – 2021.01.01).

1.2. Personalias

TRATC valdymo struktūrą pasiūlyta pakeisti 2021 m. rugpjūčio 13 d. Bendrovės neeilinio visuotinio akcininkų sprendimu Nr. 38, pagal kurią numatyti 34 etatai.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekse nustatyta vidutinio darbuotojų skaičiaus nustatymo tvarka ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintomis taisyklėmis 2021 m. rugsėjo 29 d. Bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. V-65 „Dėl Bendrovės valdymo struktūros ir darbuotojų pareigybių keitimo“ bei atsižvelgdamas į TRATC darbuotojų sutikimus patvirtinti 34 etatai.

2021 m. Bendrovėje sudaryta 14 naujų darbo sutarčių, atleista 14 darbuotojų.

Darbuotojai priimti sudarant terminuotas darbo sutartis dėl darbo žaliųjų atliekų surinkimo aikštelėse (toliau – ŽAKA) pavasario-rudens laikotarpiu, taip pat vykstant natūraliai darbuotojų kaitai – vaikų priežiūros atostogos, darbo santykių nutraukimas.

Pagrindinės darbo santykių nutraukimo priežastys: suėjo darbo sutarčių terminas (Žaliųjų atliekų surinkimo aikštelių priėmėjai), darbuotojai darbo sutartis nutraukė savo iniciatyva, darbo santykiai nutraukti šalių susitarimu.

1.3. Būklės, veiklos rizikos bei neapibrėžtumų apžvalga

Apžvelgiant Bendrovės veiklos sąlygas reikėtų akcentuoti vieną iš pagrindinių tolimesnės veiklos neapibrėžtumo faktorių – nėra patvirtintas Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021 – 2027 m. planas.

Veiklos rizikai didelę įtaką daro tai, kad bendrieji Savivaldybių priimti ir patvirtinti dokumentai numato, kad visas atliekų tvarkymo sąnaudas turėtų dengti teršėjai ir atliekų turėtojai. Sąnaudos turėtų būti dengiamos, rinkliavos mokėtojų lėšas kaupiant savivaldybių specialiose sąskaitose ir pervedant jas TRATC pagal išrašytas sąskaitas, o atskirose Savivaldybėse mokėtojų sumokėtos rinkliavos lėšos ir sąnaudos atliekoms sutvarkyti nesutampa.

Visų Savivaldybių rinkliavos mokėtojai 2021 metais sumokėjo 2 mln. 700,9 tūkst. Eur rinkliavos įmokų, o sąskaitų Savivaldybėms pateikta už 2 mln. 891,7 tūkst. Eur. Šių sumų santykis parodo, kad rinkliavos mokėtojų lėšos nepadengia lėšų, reikalingų sąskaitoms už atliekų tvarkymą apmokėti.

Dėl lėšų trūkumo susidarė didelė skola vežėjui už paslaugą, kuri metų pabaigoje sudarė 534,0 tūkst. Eur.

Laiku negaudama pajamų iš savivaldybių, Bendrovė neturi apyvartinių lėšų ir negali vykdyti būtinų investicijų tolesnei įmonės veiklai plėtoti (įsigyti nuosavą atliekų rūšiavimo liniją, plėsti tekstilės atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugą, daugiau vežti deginimui išrūšiuotus atliekų kiekius ir kt.) bei negali savalaikiai atsiskaityti su tiekėjais.

Siekiant subalansuoti pajamų ir sąnaudų santykį, planuojant įgyvendinti atliekų kiekių patekimo į sąvartyną mažinimo užduotis, skatinant pirminį rūšiavimą, plečiant naujai teikiamų paslaugų ratą bei ieškant vidinių rezervų padėčiai taisyti TRATC finansinė padėtis turėtų laikytis stabiliai gera.

Norint išvegti tolesnio disbalanso, būtina kai kuriose Savivaldybėse peržiūrėti rinkliavos įkainius, ieškoti papildomų veiklų, kurių dėka atsirastų galimybė gauti papildomų pajamų arba ieškoti kitų būdų atliekų kiekiams sumažinti.

1.4. Bendrovės plėtros apžvalga

Įgyvendinant ES projektą „Tauragės regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“, 2021 m. pasirašyta sutartis dėl pastato, skirto atliekų paruošimo pakartotiniam naudojimui, statybos darbų atlikimo.

Įgyvendinant ES projektą „Tauragės regiono maisto/virtuvės, įskaitant ir žaliųjų, atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ pasirašyta sutartis dėl maisto/virtuvės atliekų (toliau – MVA) apdorojimo statinio projektavimo paslaugų. Pasirašyta sutartis dėl MVA apdorojimo įrangos - smulkintuvo tiekimo.

Siekiant tenkinti gyventojų poreikį pristatyti didesnę kiekį atliekų į DASA aikšteles, 2021 m. liepos mėn. TRATC direktoriaus įsakymu patvirtinta tvarka dėl nemokamai priimamų atliekų normų ir viršnormio apmokestinimo.

Siekiant užtikrinti kokybiškesnio pirminio atliekų rūšiavimo, sustiprinta kontrolė taikant įvairias prevencijos priemones: kontroliniai patikrinimai, informacijos sklaida, vaizdo kamerų stebėjimas ir pažeidėjų drausminimas.

Siekiant Vietinės rinkliavos mokėtojams suteikti daugiau patogumo ir paprastumo, 2021 m. buvo atnaujinta Vietinės rinkliavos mokėtojų savitarnos svetainė (*praplėstos galimybės sužinoti visą informaciją apie valdomų objektų mokėjimo pranešimus, įmokas, priminimus, permokas, turimus konteinerius ir kt.*)

2. FINANSINIŲ IR NEFINANSINIŲ VEIKLOS REZULTATŲ ANALIZĖ

2.1. Finansinių veiklos rezultatų analizė

Bendrovė 2021 metus baigė pelningai. 2020 metų grynasis pelnas sudarė 101,8 tūkst. Eur., 2021 m 38,4 tūkst. Eur.

Bendrovės ūkinės veiklos finansinis rezultatas rodo, kad 2021 metais įmonės pajamos viršijo patirtas sąnaudas, nors per metus išaugo tiek įmonės pajamos, tiek sąnaudos. Lyginant su 2020 metais, pajamos padidėjo 215,9 tūkst. Eur., o sąnaudos 283,6 tūkst. Eur.

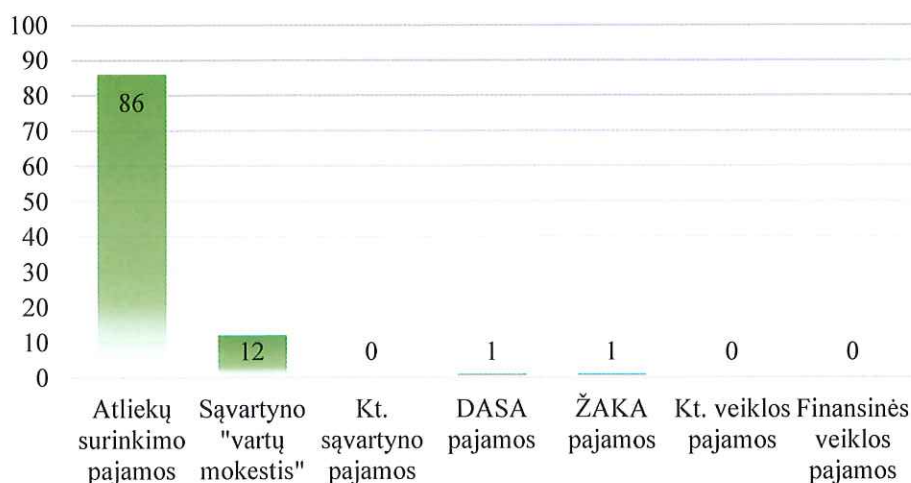
Pagrindinė teigiamo finansinio rezultato priežastis – nuo 2020 m. visose regiono savivaldybių tarybose patvirtinta didesnė 1 tonos atliekų sutvarkymo kaina (96 Eur be PVM) bei padidėjusios pajamos už priimtus tvarkyti atliekų kiekius per „vartų mokestį“ tiek į sąvartyną, tiek į ŽAKA ir DASA. Apvažiavimo būdu surinktų atliekų kiekis sumažėjo 570 t, tačiau iš fizinių ir juridinių asmenų per „vartų mokestį“ gauta 215,9 tūkst. Eur daugiau pajamų negu 2020 m. Pelningos įmonės veiklos rezultatui įtakos turėjo vidinių rezervų sutaupymas, sumažėję rinkliavos administravimo kaštai, mažesnės finansinės veiklos sąnaudos.

Visos TRATC veiklos pajamos 2021 metais buvo 2 mln. 783,2 tūkst. Eur, 2020 metais 2 mln. 567,2 tūkst. Eur. Pagrindinis pajamų šaltinis – lėšos, gautos už atliekų kiekius, atvežtus į regioninį sąvartyną, DASA ir ŽAKA tolesniam jų tvarkymui.

1 lentelė. Įmonės pajamos pagal veiklas ir jų palyginimas:

Veiklos pavadinimas	2020 m. (Eur)	2021 m. (Eur)	Pokytis, Eur
Atliekų surinkimo pajamos	2 371 466	2 389 865	18 399
Sąvartyno "vartų mokestis"	147 769	328 273	180 504
Kt. sąvartyno pajamos	20 419	13 664	-6 755
DASA pajamos	20 860	27 327	6 467
ŽAKA pajamos	6 782	23 126	16 344
Kt. veiklos pajamos	0	960	960
Finansinės veiklos pajamos	0	0	0
Viso:	2 567 296	2 783 215	215 919

1 diagrama. 2021 m. Bendrovės pajamų pasiskirstymas pagal veiklas (proc.)

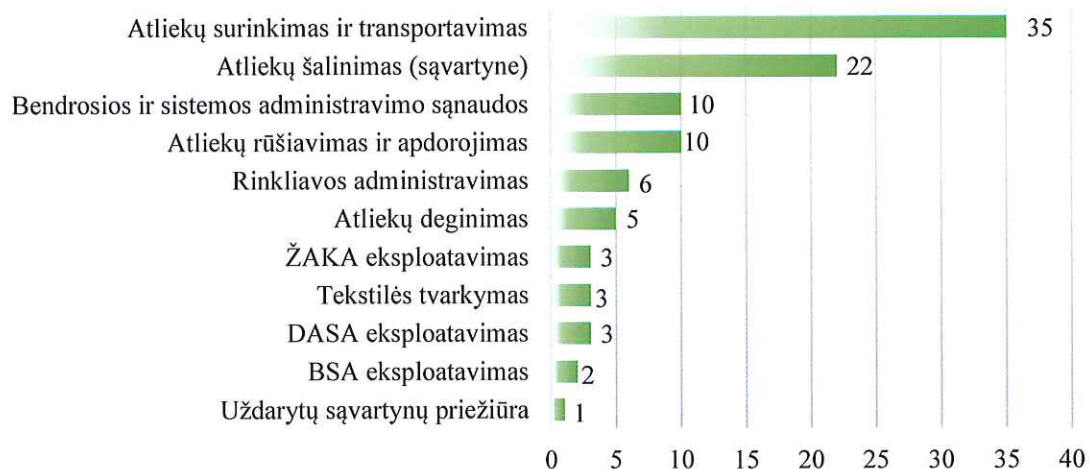

Bendrosios TRATC veiklos sąnaudos 2020 metais 2 mln. 465,5 tūkst. Eur, 2021 metais 2 mln. 749,1 tūkst. Eur. Veiklos kaštų padidėjimas 283,6 tūkst. Eur.

2 lentelė. Įmonės sąnaudos pagal veiklas ir jų palyginimas:

Veiklos pavadinimas	2020 m	2021 m	Pokytis
	Eur (be PVM)	Eur (be PVM)	Eur (be PVM)
Atliekų surinkimas ir transportavimas	879 012	954 123	75 111
Atliekų šalinimas (sąvartyne)	580 596	616 464	35 868
Bendrosios ir sistemos administravimo sąnaudos	255 343	277 244	21 901
Atliekų rūšiavimas ir apdorojimas	242 689	261 526	18 837
Rinkliavos administravimas	167 095	157 801	-9. 94
Atliekų deginimas	95 215	140 086	44 871
DASA eksploatavimas	80 679	93 718	13 039
ŽAKA eksploatavimas	65 835	82 156	16 321
Tekstilės tvarkymas	62 944	70 688	7 744
BSA eksploatavimas	24 460	60 415	35 955
Uždarytų sąvartynų priežiūra	11 643	34 873	23 230
Viso:	2 465 511	2 749 094	283 583

2 diagrama. 2021 m. Bendrovės sąnaudų pasiskirstymas pagal veiklas (proc.)

Pagrindinės įmonės sąnaudų padidėjimo sritys – padidėjusios sąnaudos vežėjui už paslaugą dėl kainų pasikeitimo, dvigubai išaugęs mokestis už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis, išaugusios atliekų rūšiavimo sąnaudos, ženkliai išaugę technikos eksploatavimo kaštai, sąnaudos už atliekų deginimo paslaugą, padidėjusios atliekų utilizavimo sąnaudos ir kt.

Analizuojant pokyčius pastebima, kad sumažėjo Vietinės rinkliavos ir nežymiai padidėjo bendrosios ir sistemos administravimo sąnaudos.

Uždarytų sąvartynų sąnaudų padidėjimą įtakojo Ližių sąvartyno perkainavimo vertės sumažėjimo sąnaudos.

Per 2021 metus deginimo paslaugai apmokėti panaudota 140,1 tūkst. Eur. Tai reikšminga suma, padidinusi atliekų tvarkymo kaštus. Priežastis – išvežta į deginimo įrenginius didesnis kiekis išrūšiuotų atliekų negu 2020 m.

Tekstilės tvarkymo sąnaudos padidėjo neženkliai, nes nepradėta papildomai tvarkyti tekstilės atliekų Šilalės ir Pagėgių savivaldybėse, todėl nebuvo ir sąnaudų.

Sąnaudos vežėjui padidėjo 75,1 tūkst. Eur. Didžiausią įtaką tokiam sąnaudų šuoliui turėjo pasikeitusi Šilalės r. sav. vežėjo kaina. Vien komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslauga šioje savivaldybėje per 2021 m pabrango 61,8 tūkst. Eur. Buvo indeksuotos ir padidintos vežėjo kainos ir kitose savivaldybėse.

Visi atliekų šalinimo sąvartyne kaštai padidėjo 35,9 tūkst. Eur. Net 89,2 tūkst. Eur padidėjo sąvartyno taršos mokesčio suma. Šis patvirtintas mokestis padidėjo dvigubai (nuo 5 Eur/t iki 10 Eur/t). Sutaupyta buvo nuotekų šalinimo sąskaita (mažiau 38,6 tūkst. Eur), nes į valymo įrenginius nebuvo išvežta nei viena tona. Sumažėjo sąvartyno atidėjinių suma (mažiau 65,9 tūkst. Eur). Išaugo technikos eksploatavimo sąnaudos dėl padidėjusių kuro išlaidų, buldozerio remonto ir kt. išlaidų.

TRATC bendrosios veiklos sąnaudų ir pajamų padidėjimą ar sumažėjimą didele dalimi įtakoja atliekų kiekio pokytis. Didėjant ar mažėjant atliekų kiekiui, keičiasi ir įmonės gaunamos pajamos už jų tvarkymą, tačiau dėl augančių sąnaudų didėja ir kaštai jų sutvarkymui.

Išsamūs Bendrovės finansinės veiklos duomenys pateikiami metinėje finansinėje ataskaitoje.

2.2. Nefinansinių veiklos rezultatų analizė bei veiklos vykdymo apžvalga

2.2.1. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimas

Komunalinių atliekų surinkimas

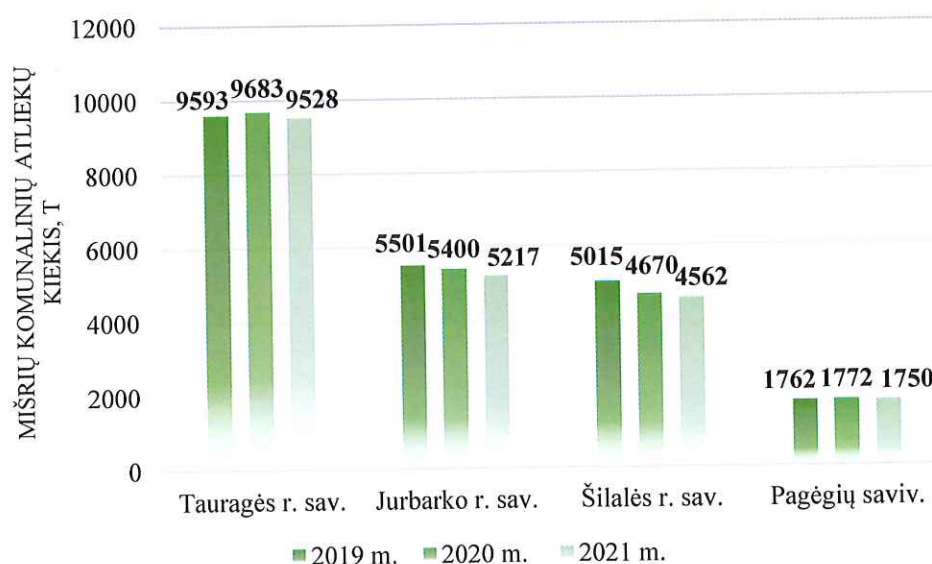
Užtikrinant teikiamų paslaugų kokybės rodiklius Vietinės rinkliavos įmokų mokėtojams Tauragės regione 2021 m. įvykdytas Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014-2020 m. plane nustatytas uždavinys - Savivaldybėms iki 2020 m. užtikrinti, kad viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga būtų pasiūloma ir teikiama visiems komunalinių atliekų turėtojams.

Pagal 2021 m. gruodžio 31 d. duomenis Tauragės regiono savivaldybių teritorijose komunalinių atliekų tvarkymo paslauga yra teikiama 100 procentų atliekų turėtojų.

Mišrių komunalinių atliekų surinkimo paslaugas Tauragės regione teikia viešųjų konkursų būdu parinkti komunalinių atliekų vežėjai: UAB „Ekonovus“ – Tauragės rajone (sutartis pasirašyta 2021 m.), UAB „Ecoservice“ – Šilalės rajone (sutartis pasirašyta 2020 m.), Jurbarko rajone (sutartis pasirašyta 2018 m.) ir Pagėgių savivaldybėje (sutartis pasirašyta 2017 m.). Pagal pasirašytas sutartis visose savivaldybėse komunalines atliekas surenkantiems vežėjams mokama pastovioji dalis bei kintamoji, kuri yra apskaičiuojama už konteinerių pakėlimus.

Pastaruosius keletą metų vežėjų iš atliekų turėtojų apvažiavimo būdu surenkami komunalinių atliekų kiekiai kinta nežymiai. Mišrių komunalinių (likusių po rūšiavimo) atliekų kiekiai regione sumažėjo 2019 m. – 1,51 procento, 2020 m. – 1,58 procento, o 2021 m. – 2,18 procento.

3 diagrama. 2019 – 2021 m. Tauragės regiono vežėjų surinktų mišrių komunalinių atliekų kiekių (t) palyginimas

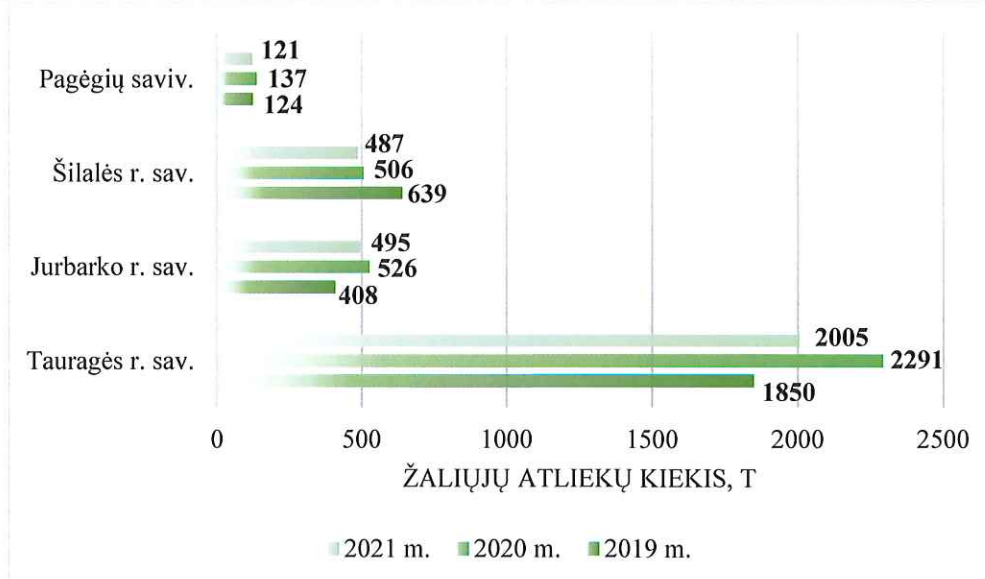

Bioskaidžių atliekų (žaliųjų sodo/daržo bei maisto ir virtuvės atliekų) surinkimas

Tauragės regione toliau plėtojamas bioskaidžių atliekų (žaliųjų sodo/daržo bei maisto ir virtuvės atliekų) atskiras surinkimas iš Tauragės, Jurbarko, Šilalės bei Pagėgių miestų gyventojų. Tauragės regione žaliųjų atliekų surinkimui iš individualių namų valdų naudojami 6 375 vnt. individualių žaliųjų atliekų surinkimo konteinerių. Apvažiavimo būdu surenkamų žaliųjų atliekų kiekis 2021 metais Tauragės regione sumažėjo 10,18 procento.

Tauragės regiono gyventojai yra skatinami kompostuoti bioskaidžias atliekas savo namų valdose. Regiono gyventojams yra išdalinta 2088 vnt. kompostavimo dėžių, nemaža dalis gyventojų kompostuoja savadarbėse dėžėse. Gavus ES finansavimą numatoma įsigyti ir gyventojams išdalinti 6000 vnt. kompostavimo dėžių.

4 diagrama. 2019 – 2021 m. apvažiavimo būdu iš gyventojų surinktų žaliųjų atliekų kiekių (t) palyginimas

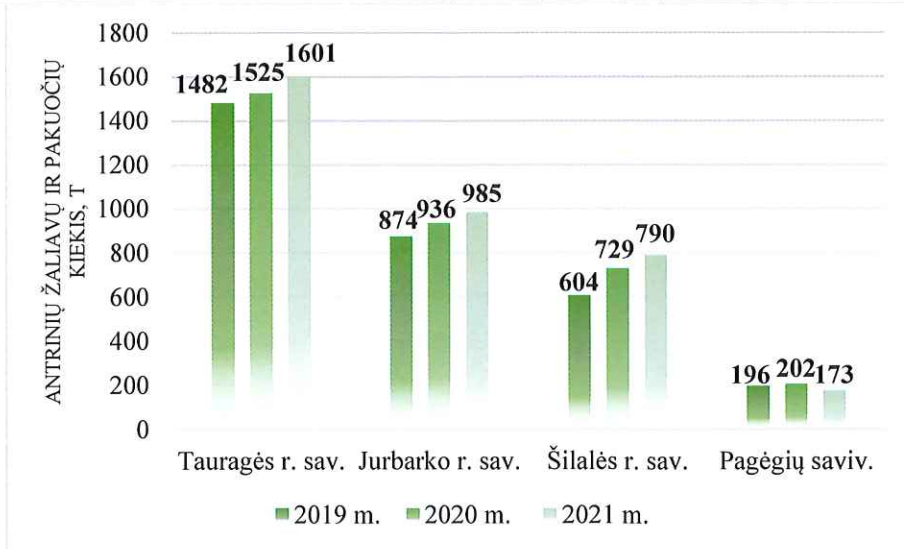

Pirminis atliekų rūšiavimas

Tauragės regione yra išplėtotas pirminis rūšiavimas namų ūkiuose. Apie 90 procentų Tauragės regiono individualių namų valdų savininkų yra aprūpinta rūšiavimo konteineriais. Pakuočių atliekas bei antrines žaliavas iš bendro naudojimo ir individualių konteinerių Tauragės rajone surenka UAB „Dunokai“, Jurbarko rajone - UAB „Jurbarko komunalininkas“, Šilalės rajone – UAB „Ecoservice“, Pagėgių savivaldybėje – UAB „Ecoservice“. 2021 m. Tauragės regione atskirai surinktų pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų kiekis išaugo 4,64 procento. Tikėtina, kad antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų kiekio didėjimą įtakojo ES paramos lėšomis daugiabučių namų kvartaluose įrengtos požeminės ir antžeminės bendro naudojimo konteinerių aikštelės, - taip buvo išplėstas konteinerių tinklas ir daugiabučių gyventojams buvo sudarytos palankesnės sąlygos rūšiuoti. Pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų kiekio palyginimas pavaizduotas 5 diagramoje. Siekiant didinti gyventojų sąmoningumą ir skatinti pirminio rūšiavimo įgūdžius 2021 metais Tauragės regione buvo vykdomos įvairios visuomenės informavimo ir švietimo priemonės.

Planuojama, kad gyventojų rūšiavimo įgūdžiai gerės ir atskirai surenkamų antrinių žaliavų kiekiai kasmet didės.

5 diagrama. 2019 – 2021 m. konteineriais surinktų antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų kiekių (t) palyginimas.

Atliekų tvarkymas po mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo

Atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklėse pabrėžiama nuostata, kad sąvartynuose draudžiama šalinti neapdorotas ir po apdorojimo tinkamas perdirbti ar kitaip panaudoti atliekas. Atsižvelgiant į minėtą nuostatą TRATC yra pasirašęs mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo ir perdavimo perdirbti ir/ar panaudoti paslaugų sutartį su viešąjį pirkimą laimėjusia bendrove UAB Ekobazė.

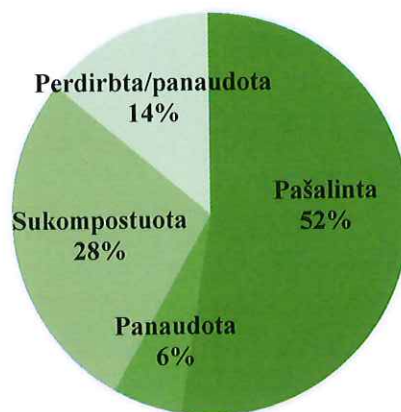
Vadovaujantis aukščiau minėta nuostata 2021 m. į Tauragės regiono nepavojingų atliekų sąvartyno (toliau – Sąvartynas) teritorijoje veikiančią rūšiavimo liniją buvo perduota rūšiuoti 21 056,340 t. mišrių komunalinių atliekų, iš jų atskirta 7 952,420 t biologiškai skaidžių atliekų, kurios buvo kompostuojamos biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo aikštelėje, gaminat stabilatą bei 684,260 t pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui tinkančios atliekos (mišrios popieriaus atliekos, plastikinė pakuotė, PET pakuotė, stiklo pakuotė, metalinė pakuotė, kombinuota pakuotė).

Tauragės regiono nepavojingų atliekų sąvartyno veikla

2021 m. Sąvartyne priimta 28 582,04 t atliekų, iš jų:

- ✓ pašalinta sąvartyne – 15 018,160 t;
- ✓ panaudota sąvartyno sluoksnių perdengimams, kelių formavimui – 1 623,300 t;
- ✓ sukompostuota, gaminant kompostą/ stabilatą – 7 952,420 t;
- ✓ perdirbta/ panaudota – 3 988,160 t (iš jų deginamos energijos gamybai 3 303,900 t ir kitaip perdirbamos antrinės žaliavos 684,260 t)

6 diagrama. Atliekų, priimtų į Sąvartyną tvarkymo būdų dinamika 2021 m., proc.

Analizuojant Sąvartyne vykdomą atliekų tvarkymo veiklą aiškiai matyti, kad didžioji dalis t. y. 52 proc. atliekų priimtų į sąvartyną buvo šalinamos, 28 proc. kompostuojamos, 20 proc. perdirbamos ar kitaip panaudojamos.

2021 m. į Sąvartyną daugiausia priimta mišrių komunalinių atliekų – 21 056,340 t. Po mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo pašalinta 9 115,760 t. atliekų. Reikia paminėti, kad per 2021 m. į Sąvartyną priimta 1 623,3 t. statybinių atliekų, kurios buvo panaudotos Sąvartyno atliekų sluoksnių perdengimui ir laikinų kelių formavimui.

3 lentelė. 2021 m. atliekų priėmimo ir šalinimo dinamika pagal atliekų šrautus Sąvartyne (t)

Atliekų rūšys	Priimtose atliekos (t)	Pašalintos atliekos (t)
MKA/po rūšiavimo (19 12 12)	21 056,34	9 115,76
Kitos mechaninio apdorojimo atliekos	3 450,54	3 450,54
Didžiosios atliekos	1 710,08	1 710,08
Statybinės atliekos	1 623,30	-
Statybinės medžiagos, turinčios asbesto	453,22	453,22
Gatvių valymo atliekos	190,52	190,52
Grotų atliekos	47,64	47,64
Smėliagaudžių atliekos	26,72	26,72
Pelenai	23,68	23,68
Viso per metus:	28 582,04	15 018,16

Žaliųjų ir bioskaidžių atliekų tvarkymas

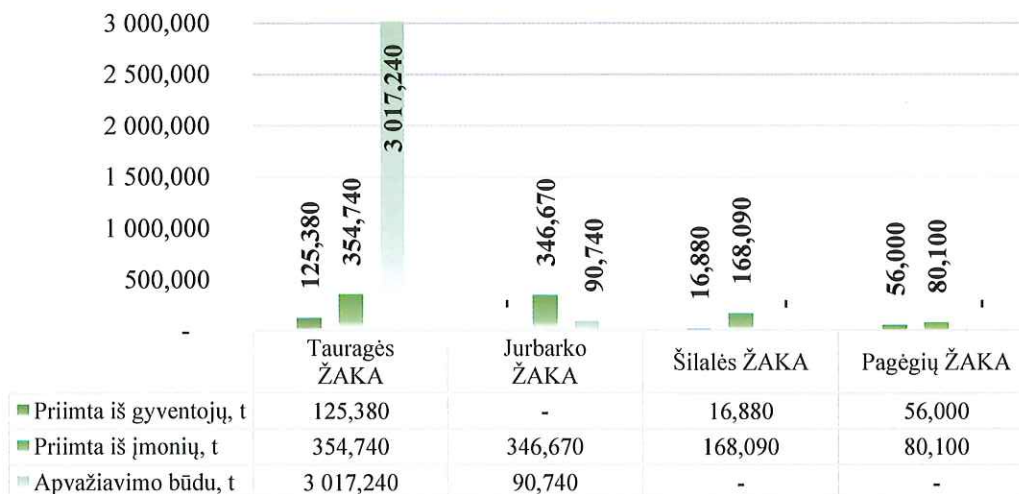
Bendrovės eksploatuojamose 4 -iose ŽAKA 2021 m. priimta 4 255,840 t. žaliųjų atliekų, iš jų:

- ✓ 3 497,360 t. priimtą į Tauragės ŽAKA;
- ✓ 437,410 t. priimta į Jurbarko ŽAKA;
- ✓ 184,970 t. priimta į Šilalės ŽAKA;
- ✓ 136,100 t. priimta į Pagėgių ŽAKA.

Žaliosios atliekos iš gyventojų 2021 m. buvo priimamos nemokamai. Įmonės, kurių veikla nesusijusi su žaliųjų atliekų susidarymu, į ŽAKA iki 2021 m. liepos 1 d. galėjo pristatyti žaliąsias atliekas nemokamai. 2021 m. birželio 23 d. UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centro

direktoriaus įsakymu Nr. V-35 „Dėl žaliųjų atliekų kainos nustatymo“ patvirtinta 22,75 Eur / t. (be PVM) žaliųjų atliekų priėmimo įkainis visiems juridiniams atliekų turėtojams.

7 diagrama. 2021 m. Tauragės regiono kompostavimo aikštelėse priimto atliekų kiekio pasiskirstymas pagal šaltinį, t.

Analizuojant žaliųjų atliekų kiekio pasiskirstymą pagal šaltinį, matyti, kad ŽAKA 2021 m. priimta 4 255,840 t. žaliųjų atliekų, iš jų:

- ✓ 198,260 t. priimta iš gyventojų;
- ✓ 949,600 t. priimta iš juridinių asmenų;
- ✓ 3 107,980 t. priimta iš atliekų vežėjų, kurie surenka žaliąsias atliekas iš gyventojų apvažiavimo būdu.

2021 m. pateikta statistika rodo, kad Tauragės ŽAKA didžiąją dalį žaliųjų atliekų (3 017,240 t.) pristatė atliekų vežėjai, surinktas iš gyventojų apvažiavimo būdu. Analizuojant Jurbarko, Šilalės ir Pagėgių ŽAKA veiklą matyti, kad didžiausią dalį atliekų pristatė įmonės.

Žaliųjų atliekų tvarkymo metu gaunamas produktas – kompostas. 2021 m. pagaminta 1 817,307 t. komposto, kurio 321,000 t. perduota nemokamai ir 1 100,520 t. perduota juridiniams ir fiziniams asmenims.

Nepavojingų ir pavojingų atliekų tvarkymas

2021 m. TRATC eksploatuojamose Tauragės, Jurbarko, Šilalės ir Pagėgių didžiųjų atliekų surinkimo aikštelėse (toliau – DASA) priimta 1 736,846 t atliekų, iš jų:

- ✓ 688,341 t. priimta į Tauragės DASA;
- ✓ 554,390 t. priimta į Jurbarko DASA;
- ✓ 349,397 t. priimta į Šilalės DASA;
- ✓ 144,718 t. priimta į Pagėgių DASA;

4 lentelė. 2021 m. Tauragės regiono DASA priimto atliekų kiekio pasiskirstymas pagal šaltinį, t.

Priimamų atliekų pavojingumas	Tauragės DASA		Jurbarko DASA		Šilalės DASA		Pagėgių DASA	
	Gyventojai	Įmonės	Gyventojai	Įmonės	Gyventojai	Įmonės	Gyventojai	Įmonės
Pavojingos (t)	18,683	1,414	10,603	0,902	24,121	4,272	8,794	0,533
Nepavojingos (t)	658,524	9,72	530,704	12,181	315,393	5,611	133,041	2,35

Analizuojant priimtus į DASA atliekų kiekius reikia paminėti, kad 2021 m. buvo pristatyta 1 667,524 t nepavojingų atliekų (iš jų 1 637,662 t pristatė gyventojai, 29,862 t – įmonės) ir 69,322 t pavojingų atliekų (iš jų 62,201 t pristatė gyventojai, 7,121 t – įmonės).

Pateikta statistika rodo, kad daugiausiai atliekų, t. y. 688,341 t priimta į Tauragės DASA, į kurią 677,207 t atliekų pristatė gyventojai ir 11,134 t - pristatė įmonės. Mažiausias kiekis atliekų pristatytas į Pagėgių DASA, kurioje priimta 144,718 atliekų, iš jų 141,835 t pristatė gyventojai ir 2,883 t pristatė įmonės.

Gyventojų aktyvumas pristatant atliekas į DASA, žiūrint pagal atskiras Tauragės regiono savivaldybes nesiskiria. Visose keturiose savivaldybėse veikiančiose DASA daugiausiai atliekų pristato fiziniai asmenys, t. y. gyventojai. Taip pat iš pateikto paveikslo matyti, kad tiek įmonės tiek gyventojai į DASA daugiausiai pristato nepavojingas atliekas. Nepavojingų atliekų priėmimo kategorijoje dominuoja naudotos automobilių padangos, didžiosios atliekos (baldai), statybos ir griovimo atliekos, autoplastikai, langinis stiklas.

Pateiktas grafikas rodo, kad į DASA daugiau pavojingų atliekų priimama iš gyventojų nei iš juridinių asmenų. Pavojingų atliekų, surinktų DASA, kategorijoje dominuoja nebenaudojama elektros ir elektroninė įranga, pavojingomis medžiagomis užterštos pakuotės, šaldytuvai ir kita šaldymo įranga, dienos šviesos lempos, tepalo, kuro, oro filtrai.

Apžvelgiant į Tauragės, Jurbarko, Šilalės ir Pagėgių DASA veiklos analizę, galima daryti išvadą, kad fiziniai asmenys aikštelių teikiamomis paslaugomis naudojami ženkliai dažniau nei juridiniai asmenys.

Žiedinė ekonomika - pakartotinis daiktų panaudojimas

2018 m. pabaigoje TRATC pradėta nauja veikla - daiktų pakartotinis naudojimas arba jų rengimas pakartotinai naudoti. Bendrovės DASA esančiuose pakartotinio naudojimo pastatuose priimami drabužiai, namų tekstilė, laisvalaikio, sporto prekės, namų apyvokos, interjero gaminiai, baldai, patalpų remonto atliekos, smulki/vidutinė EEĮ, vaikų priežiūros reikmenys, avalynė, žaislai ir t.t. 2021 m. fiziniams ir juridiniams asmenims perduota pakartotinai naudoti 23,750 t. įvairių daiktų.

Senų sąvartynų ir šiukšlynų priežiūra po uždarymo

TRATC 2021 m. vykdė Ližių, Šidagių, Paneročio, Skirsnemuniškių, Smukučių, Plaušvarių uždarytų sąvartynų priežiūrą bei aplinkos monitoringo stebėseną.

2021 metais buvo vykdomas poveikio aplinkai monitoringas pagal kiekvienam sąvartynui parengtas ir su atsakingomis institucijomis suderintas aplinkos monitoringo programas. Monitoringo tikslas - keletą metų sekti uždarytų sąvartynų įtaką požeminio vandens būklei, kad

būtų galima laiku imtis prevencinių priemonių galimo vandens teršimo atveju. Pagrindinės monitoringo kryptys - vandens lygio matavimas; vandens cheminės sudėties tyrimai. Detalesnė informacija apie uždarytų sąvartynų monitoringo rezultatus ir teikiamas išvadas skelbiama Bendrovės internetinėje svetainėje adresu: www.uabtrac.lt.

2.2.2. Aplinkosauga

2021 m. aplinkosaugos ir kitos institucijos atliko 12 patikrinimų, kurių tikslas buvo išsiaiškinti, kaip laikomasi aplinkos apsaugos, teisinės metrologijos, monitoringo vykdymo kontrolės reikalavimų TRATC eksploatuojamuose objektuose.

Užtikrinant, kad būtų išvengta šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo į orą bei vykdant išduoto taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimo reikalavimus Sąvartyne 2021 baigta įrengti dujų surinkimo sistema.

Taip pat svarbus aplinkosaugos uždavinys – visuomenės aplinkosaugos švietimas ir informavimas.

Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plano projekte didžiulis dėmesys skiriamas atliekų prevencijai, jame numatytos priemonės, skatinančios atliekų prevenciją. Dauguma priemonių įgyvendinamos tik per visuomenės informavimą bei švietimą. Visuomenės informavimo ir švietimo svarbą atliekų prevencijos ir tvarkymo srityje parodo faktas, kad ši veikla yra įtraukta į Europos Sąjungos 2021-2027 finansuojamų veiklų sąrašą.

Bendrovės 2021 metų biudžete visuomenės informavimui buvo numatyta 4000 Eurų. Šiomis lėšomis buvo vykdomos viešinio priemonės: vietos spaudoje publikuojami straipsniai apie atliekų prevenciją bei tvarkymą, apie rinkliavos mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą pokyčius, dalyvaujama Atliekų kultūros egzamino projekte, TV ir radijo laidose. Visomis žiniasklaidos priemonėmis informuojama apie vykdomas atliekų surinkimo akcijas, įgyvendinamus projektus ir jų naudą visuomenei. Kaip ir kasmet buvo vykdomas aplinkosauginis švietimas regiono ugdymo įstaigose. Gyventojams platinama informacija apie rūšiavimą, mokesčio pokyčius bei kita aktualia informacija (skrajutės kartu su mokėjimo pranešimais, lipdukai ant konteinerių, lankstinukai į pašto dėžutes).

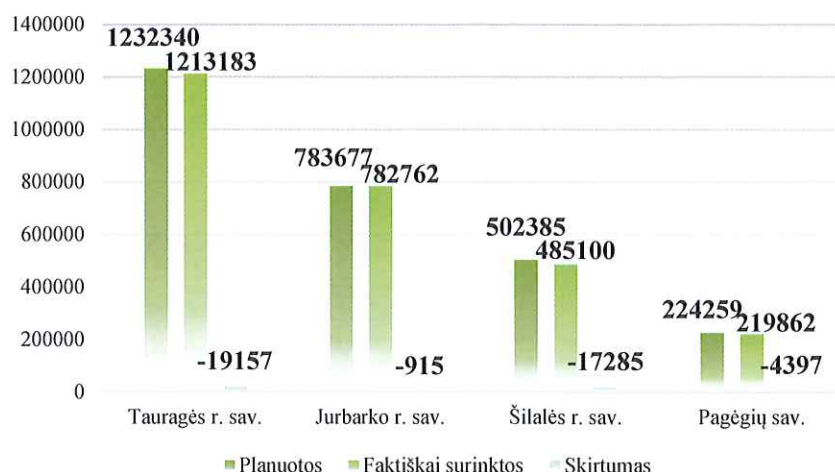
2.2.3. Vietinės rinkliavos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą administravimas

Bendrovė, vykdydama Vietinės rinkliavos įmokos Savivaldybių teritorijose, administravimo funkcijas 2021 m. suformavo formavo ir išsiuntė mokėtojams 5 800 skolos bei 67 929 (iš jų 4 749 tik el. būdu) mokėjimo pranešimus, teikė konsultacijas Vietinės rinkliavos mokėtojams, nagrinėjo prašymus dėl nekilnojamo turto objektų atleidimo nuo rinkliavos mokesčio, gyvenančių asmenų skaičiaus tikslinimo, nekilnojamo turto objektų paskirties keitimo ar įtraukimo į netinkamą naudoti objektų kategoriją, lengvatų suteikimo, atliekų kiekio deklaravimo, duomenų tikslinimo ir kt. klausimais.

Iš viso 2021 m. Bendrovės Rinkliavos skyriaus darbuotojai priimė ir išnagrinėjo 3381 Tauragės regiono Vietinės rinkliavos mokėtojų pateiktus prašymus.

2021 metais planuota surinkti 2 742 661 Eur Vietinės rinkliavos mokėtojų lėšų, faktiškai surinktos Vietinės rinkliavos mokėtojų lėšos sudarė 2 700 907 Eur. Planuotų ir surinktų Vietinės rinkliavos lėšų skirtumas yra -41 754 Eur.

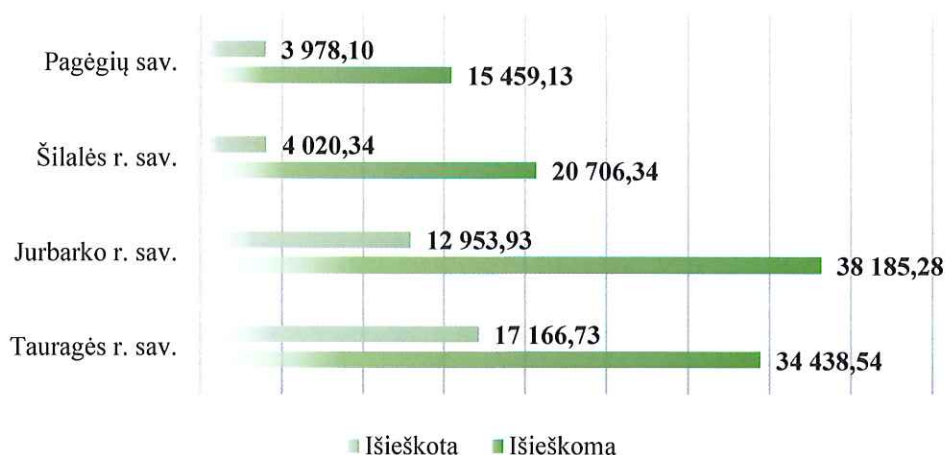
8 diagrama. 2021 m. planuotos ir surinktos rinkliavos lėšos pagal savivaldybes (Eur)

Informacija apie nesumokėtų Vietinės rinkliavos įmokų išieškojimą

2021 m. Bendrovė pradėjo 1 297 skolų išieškojimo procedūras dėl nesumokėtų Vietinės rinkliavos įmokų Tauragės regione (Tauragės, Jurbarko, Šilalės rajonų ir Pagėgių savivaldybių teritorijos). Bendra išieškomų Vietinės rinkliavos įmokų skolų suma sudarė 108 790 Eur. Pagal pradėtas skolų išieškojimo procedūras 2021 metais Vietinės rinkliavos mokėtojai sumokėjo 38 120 Eur.

9 diagrama. 2021 m. išieškomų ir išieškotų rinkliavos lėšų sumos ikiteisminiu būdu ir teismine tvarka pagal savivaldybes (Eur)

2021 m. skolų išieškojimas iš rinkliavos mokėtojų buvo vykdomas per antstolį iš 537 mokėtojų, iš jų: 143 buvo perduoti 2021 m. Vykdamas teismo išduotus vykdomuosius raštus antstoliai per 2021 metus Bendrovei pervedė 27 270 Eur.

2.2.4. ES projektai

Bendrovė kartu su Tauragės regiono savivaldybėmis nuo 2016 m. vykdo projektą „Tauragės regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ Nr. 05.2.1-APVA-R-0008-71-0002 (toliau vadinama ir Projektas), kuriuo siekiama išplėtoti rūšiuojamojo atliekų surinkimo ir

paruošimo naudoti pakartotinai infrastruktūrą regione. Bendra vykdomo Projekto suma yra 3 020 256 Eur be PVM. Projektas baigiamas įgyvendinti – įrengtos požeminės ir antžeminės konteinerių aikštelės, pastatyti DASA aikštelėse pastatai, skirti pakartotinio naudojimo atliekoms laikyti.

1 pav. Antžeminių konteinerių aikštelė

2 pav. Požeminių konteinerių aikštelė

Šiuo metu UAB „Apastata“ regioninio sąvartyno teritorijoje vykdo pastato, skirto atliekų paruošimui naudoti pakartotinai, statybos darbus. Sutarties suma - 288.546,12 eurų su PVM. Darbai turi būti baigti 2022 m. lapkričio mėn.

2021 m. kovo 31 d. su Aplinkos projektų valdymo agentūra pasirašyta finansavimo sutartis dėl projekto „Tauragės regiono maisto/virtuvės, įskaitant ir žaliųjų, atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ Nr. 05.2.1-APVA-R-0008-71-0003. Numatytos investicijos už 908 7073 Eur be PVM, iš jų ES dalis (85 proc.) sudaro 772 499 Eur be PVM ir projekto kofinansavimo dalis (15 proc.) – 136 232 Eur be PVM. AM projekto veikloms skirtas papildomas finansavimas ES (85 proc.) - 372.567,75 Eur be PVM, kofinansavimo dalis (15 proc.) - 65.747,25 Eur be PVM. Visa suma - 438.315,00 Eur Be PVM.

Projektas skirtas maisto/virtuvės atliekoms (MVA) atskirai surinkti ir tvarkyti. TRATC planuoja įsigyti ir įrengti MVA (įskaitant žaliąsias atliekas) apdorojimo įrenginius su stogine. 2021 m. buvo nupirktas smulkintuvas, kuris galės smulkinti MVA ir ŽA, medinius baldus, minkštąsias baldų dalis, spyruoklinius čiužinius, medienos atliekas, padangas ir panašaus tipo atliekas. Dar numatoma įsigyti sijotuvą, vartytuvą, būtinus MVA apdorojimo procesui.

3 pav. Lėtaeigis smulkintuvas (pavyzdys)

4 pav. Būgninis sijotuvus (pavyzdys)

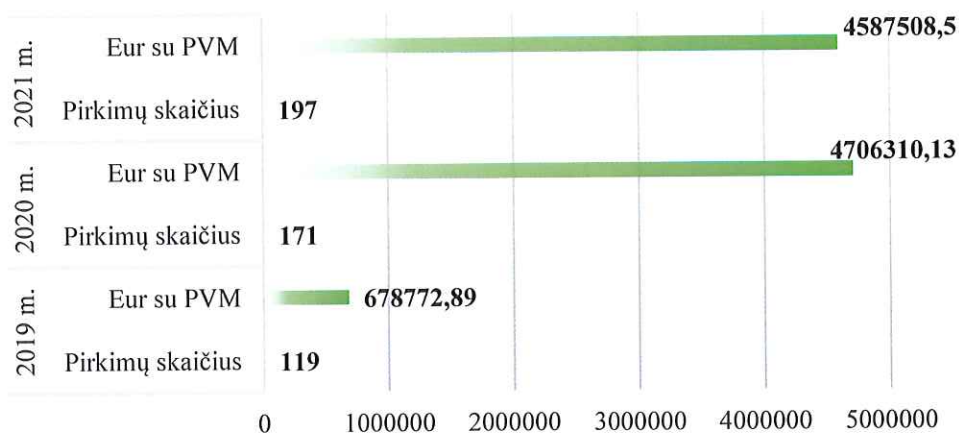

2.2.5. Viešieji pirkimai

2021 m. įvykdyti 197 viešieji pirkimai, kurių vertė - 4 587 508,50 Eur su PVM.

Vertinant sudarytas sutartis, išskirtini šie pirkimai: atliekų rūšiavimo (vertė 169 400,00 Eur su PVM) bei komunalinių atliekų surinkimo Tauragės rajono savivaldybės teritorijoje ir jų transportavimo į atliekų apdorojimo įrenginius paslaugų pirkimas (vertė 3 065 830,12 Eur su PVM).

10 diagrama. Įvykdytų pirkimų skaičiaus ir sumų palyginimas

Apibendrinant duomenis apie įvykdytus viešuosius pirkimus 2021 metais galima daryti išvadą, kad sudarytos sutartys užtikrino nepertraukiamą komunalinių atliekų surinkimo iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymo paslaugos teikimą regiono gyventojams ir leido Bendrovei tinkamai vykdyti Koncesijos sutarčių pagrindu nustatytas komunalinių atliekų sistemos administratoriaus funkcijas Tauragės regiono savivaldybių teritorijose.

3. SVARBIAUSI ĮVYKIAI PO FINANSINIŲ METŲ PABAIGOS

2022 m. sausio mėn. siekiant nustatyti tokį atliekų tvarkymo įkainį (tarifą), kad būtų užtikrintas principo „teršėjas moka“ įgyvendinimas Tauragės regiono savivaldybių teritorijoje ir surinktomis lėšomis būtų galima apmokėti visas komunalinių atliekų turėtojo veikloje susidaranti komunalinių atliekų sutvarkymo sąnaudas, kurios atitiktų atliekų tvarkymo kaštus bei tinkamai vykdant Koncesijos sutarčių pasirašytų su Tauragės regiono savivaldybėmis pateikti siūlymai 2022 metais didinti Vietinės rinkliavos įmokų įkainius Šilalės rajonų savivaldybei.

Siekiant sumažinti atliekų rūšiavimo Sąvartyne sąnaudas, 2022 m. pradžioje vykdomas pirkimas dėl mišrių komunalinių atliekų ir/ar pakuočių rūšiavimo linijos įsigijimo.

4. BENDROVĖS VEIKLOS PLANAI IR PROGNOZĖS

Siekiant įgyvendinti Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021 – 2027 m plano projekte iškeltus uždavinius bei užtikrinti kokybišką viešųjų interesų tenkinimą atliekų tvarkymo srityje planuojamos priemonės:

- Atliekų prevencijos ir tinkamo tvarkymo namų ūkiuose skatinimas:
 - ✓ plėsti tinkamų pakartotinai naudoti daiktų keitimosi infrastruktūrą (*remonto dirbtuvių statyba Sąvartyne*);
 - ✓ aktyvinti pakartotinio daiktų dalinimosi veiklą (platesnis informacijos viešinimas visomis informacijos priemonėmis);
 - ✓ visuomenės švietimo akcijų organizavimas atliekų prevencijos klausimais;
 - ✓ gyventojų aprūpinimas kompostavimo dėžėmis.
- Rūšiuojamojo atliekų surinkimo skatinimas:
 - ✓ Tekstilės atliekų surinkimo plėtra (papildomų konteinerių įsigijimas);

- ✓ Antrinių žaliavų ir pakuočių surinkimo konteinerių plėtra;
- ✓ Bioskaidžių atliekų (tame tarpe maisto/virtuvės atliekų) surinkimo konteinerių plėtra;
- ✓ DASA plėtra (esamų aikštelių modernizavimas bei naujų įrengimas);
- ✓ ŽAKA plėtra (esamų aikštelių išplėtimas);
- Maisto/virtuvės atliekų surinkimo ir apdorojimo infrastruktūros įdiegimas Tauragės regione (*ŽAKA aikštelės išplėtimas, atliekų apdorojimo su įrenginiais statyba ir reikalingos technikos įsigijimas jų tvarkymui*);
- Kiti planai:
 - ✓ ieškoti galimybių sąvartyno dujas panaudoti elektros ir/ar šilumos energijai išgauti;
 - ✓ įrengti saulės jėgainę ant sąvartyne esančių pastatų, išgautą energiją panaudojant savoms reikmėms;
 - ✓ ieškoti efektyvesnių Tauragės regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno filtrato valymo įrenginio eksploatavimo būdų, koncentrato utilizavimo sprendinių ir finansavimo šaltinių jiems įdiegti;
 - ✓ siekiant sutaupyti Vietinės rinkliavos mokėtojas formuojamų mokėjimo pranešimų spausdinimo ir išnešiojimo išlaidų sąnaudas planuojama ir toliau tęsti aktyvų skatinimą vietinės rinkliavos mokėtojų naudojimąsi elektroninėmis paslaugomis (e. savitarna) bei vietinės rinkliavos mokėjimo pranešimų gavimą elektroniniu būdu.

5. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

5.1. Finansinės rizikos valdymo tikslai

Rizikos valdymo politika reglamentuoja įmonės valdymą, sprendimų priėmimą ir vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procesą. Rizika – įvykių, kurie gali daryti neigiamą arba teigiamą įtaką Bendrovės veiklai (strategijos įgyvendinimui, finansiniams rezultatams, aplinkai, darbo saugai, reputacijai), galimybė.

Bendrovė valdydama savo veiklos rizikas, kelia sau tokius pagrindinius tikslus:

1. Išvengti arba sumažinti galimų grėsmių, turinčių neigiamą įtaką Bendrovės ilgalaikių tikslų pasiekimui;
2. Laiku identifikuoti ir teikti informaciją apie galimas rizikas, kad būtų galima išanalizuoti ir parengti tinkamas atsako priemones, padedančias sumažinti neigiamą poveikį įmonės tikslų pasiekimui;
3. Sumažinti įmonės veiklos priklausomybę nuo galimų neigiamų ateities pokyčių ar įvykių, minimizuojant galimus kaštus ir nuostolius;
4. Nuolatos stebėti rizikos veiksnių pasikeitimus ir jų galimą įtaką įmonės viduje ir išorėje bei laiku ir reguliariai informuoti apie tai įmonės valdymo organus, savivaldybes bei kitas organizacijas;

Valdant rizikas, Bendrovėje laikomasi principų, kurie tiesiogiai prisideda prie Bendrovės strategijos įgyvendinimo ir veiklos tikslų pasiekimo bei veiklos gerinimo.

Siekama, kad rizikų valdymo tikslai bei veiksmai būtų efektyvūs, o rizikų valdymo priemonėms skirtos lėšos būtų paskirstytos racionaliai ir ekonomiškai pagrįstai. Rizikų valdymas turi būti paremtas patikimais duomenimis, stebėjimu, patirtimi ir ekspertiniu vertinimu.

Labai svarbus savalaikiškumo principas, kuris reiškia, kad įmonės vadovybė, savivaldybės ir kiti atsakingi asmenys turi būti laiku ir tinkamai informuoti apie nustatytas rizikas, jų valdymo priemonės bei įtraukti į rizikų valdymo procesą.

TRATC valdyme ypatingą vietą užima finansinė rizika, kurios esmė – tikimybė patirti finansinių nuostolių dėl kitos sandorio šalies nesugebėjimo vykdyti įsipareigojimų, dėl ko Bendrovė neturės ar nesugebės reikiamu laiku gauti finansinių išteklių įvykdyti prisiimtus finansinius įsipareigojimus.

2021 metais Bendrovė, vertindama galimas finansines rizikas, ėmėsi kai kurių veiksmų jas suvaldyti. Tačiau finansinės rizikos valdymas neturint resursų ir pakankamai priemonių – sudėtinga užduotis.

Pagrindinis įmonės tikslas 2021 metais buvo pasiekti, kad įmonė antrus metus iš eilės užbaigtų nenuostolingai. Rizika nepasiekti šio tikslo buvo didelė, todėl kaip ir kiekvienais metais savivaldybių taryboms buvo pateiktas siūlymas patvirtinti perskaičiuotą atliekų sutvarkymo kainą. To nepadarius, įmonės veikla taptų nuostolinga, ypač apyvartinių lėšų trūkumas didintų skolas tiekėjams ir paslaugų teikėjams.

Siekiant pagerinti bendrovės finansinę būklę ir dėl to gauti daugiau galimybių pasiskolinti lėšų iš kredito įstaigų, buvo naujai įvertintas ir perkainuotas nekilnojamas turtas.

Dėl to galėjome savalaikiai atsiskaityti su valstybinėmis įmonėmis (VMI, Sodra), bei dalinai dengti kreditorinius įsiskolinimus (Turto bankas, AB „Kauno tiltai“, banko palūkanos).

5.2. Naudojamos apsidraudimo priemonės

Vertinant galimas finansines rizikas (nepastovus piniginių srautų judėjimas, savivaldybių vėlavimas pervesti lėšas pagal jų prisiimtus įsipareigojimus, apyvartinių lėšų trūkumas, sutrikęs įmonės atsiskaitymas su kreditoriais, netolygus rinkliavos mokėtojų lėšų surinkimas), buvo priimti kai kurie sprendimai kaip apsidraudimo priemonės.

Nepastovus piniginių srautų judėjimas labiausiai susijęs su rinkliavos mokėtojams siunčiamų sąskaitų terminais. Didžiausios lėšų įplaukos būna metų pradžioje, vėliau jos mažėja.

Vengiant rizikos nesurinkti skolos ir paskatinti mokėtojus laiku mokėti rinkliavos įmokas, metų eigoje siunčiami mokėjimo priminimai. Nors tai reikalauja papildomų sąnaudų, tokia apsidraudimo priemonė mažina riziką likti be pagrindinių rinkliavos įplaukų lėšų metų gale.

Savivaldybių vėlavimas pervesti lėšas Bendrovei už atliekų tvarkymo paslaugą glaudžiai susijęs su rinkliavos mokėtojų sumokėtomis lėšomis. Metų pradžioje savivaldybės sukaupia lėšas, vasaros - rudens laikotarpiu šių lėšų poreikis išauga, nes tuo laikotarpiu savivaldybėms pateikiamos didžiausios sąskaitos už sutvarkytus atliekų kiekius.

Norint sumažinti riziką ir paskatinti savivaldybes tinkamai planuoti būtinas lėšas, metų eigoje siunčiamos ketvirčio ataskaitos su duomenimis apie skolų susidarymą, gautas lėšas, atsiskaitymus ir t. t.

Viena iš pagrindinių apsidraudimo priemonių – kasmet perskaičiuojama 1 tonos atliekų sutvarkymo kaina ir siūlymas savivaldybėms, atsižvelgiant į kintančius kaštus, imtis savalaikių priemonių įmonės mokumui subalansuoti. Deja, dažnu atveju į siūlomas priemones nebūna atsižvelgta ir įmonė nuolatos susiduria su finansiniais sunkumais.

Siekiant taupiai naudoti turimas lėšas, kaip viena iš apsidraudimo priemonių buvo sudaryta Mokestinės paskolos sutartis su VMI dėl tolygaus taršos mokesčio sumokėjimo išdėstymo

ilgesniam laikotarpiui. Pagal sudarytą grafiką būtinos sumokėti lėšos pervedamos tolygiai metų eigoje, o tai leidžia sutaupyti lėšas panaudoti kitiems mokėjimams.

Mokėjimo grafikas buvo pakoreguotas ir atsiskaitymams su VĮ Turto banku dėl finansinės korekcijos skolos gražinimo terminų. Susitarus su banku ir pratęsus gražinimo terminus bei perskirsčius mokėjimo sumas, atsirado galimybė sumažinti skolos sumas panaudoti kitiems finansiniams atsiskaitymams.

Viena iš rizikos apsidraudimo priemonių – turto įvertinimas ir perskaičiavimas. Ši priemonė padėjo padidinti įmonės turimo turto vertę, o tai leis padidinti įstatinio kapitalo dydį. Įstatinio kapitalo dydis tvirtinamas akcininkų susitarimu. 2022 metais numatyta, kad įstatinis kapitalas bus padidintas.

5.3. Bendrovės kainų, kredito, likvidumo ir pinigų srautų rizikos mastas

Pagrindinis įmonės pajamų šaltinis – savivaldybių sumokėtos lėšos už atliekų tvarkymo paslaugą. Kainos dydį už šią paslaugą tvirtina regiono savivaldybių tarybos. Dėl įvairių priežasčių kaina nebūna savalaikiai peržiūrima ir patvirtinama, todėl atskirais periodais susidaro didelio masto rizika likti be tinkamo dydžio apyvartinių lėšų.

Su patvirtinta kaina glaudžiai susijusi rinkliavos dydžių politika. Rinkliavos dydžius taip pat tvirtina savivaldybių tarybos. Rinkliavos įkainių padidinimas mokėtojams visada skausminga priemonė trūkstantiems lėšoms surinkti, todėl dažnu atveju ji atidėliojama. Dėl panašių populistinių veiksmų pirmiausia pažeidžiamas principas „teršėjas moka“, nes savivaldybės nesurenka pakankamai lėšų sąskaitoms už atliekų tvarkymą apmokėti. Atsiranda grėsmė savivaldybių skolos augimui, o tuo pačiu ir įmonės finansinių įsipareigojimų nevykdymui. Sumažinti šios rizikos mastą gali tik patvirtinta tinkamo dydžio 1 tonos atliekų sutvarkymo kaina ir ją atitinkantys rinkliavos dydžiai.

Pinigų srautų netolygumas glaudžiai susijęs su išsiųstų sąskaitų rinkliavos mokėtojams ir gaunamų lėšų iš savivaldybių momentu. Dėsningumas, kad rinkliavos mokėtojai pagrindinę lėšų sumą sumoka į savivaldybės sąskaitas metų pradžioje. Tokiu būdu savivaldybės turi sukaupusios didesnę lėšų masę, negu reikia sąskaitoms apmokėti. Metų gale būna atvirkščiai – mokėtojų įnašai būna ženkliai sumažėję, ir savivaldybės sąskaitose pritrūksta pinigų. TRATC toks netolygus piniginių srautų bangavimas pastoviai kelia riziką likti be apyvartinių lėšų.

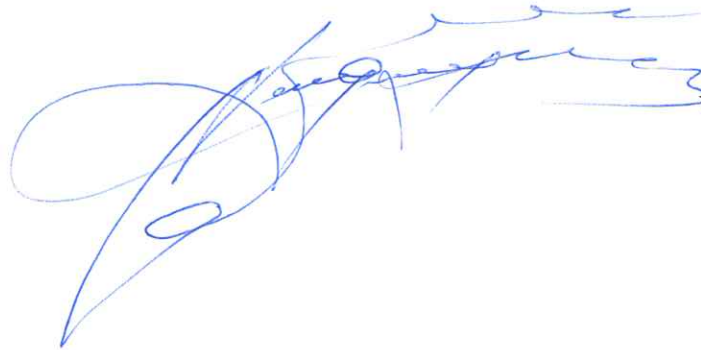
Vienas tokios rizikos suvaldymo būdų galėtų būti siūlymas apmokėti savivaldybėms sąskaitas kiekvieną mėnesį, nepriklausomai nuo rinkliavos lėšų įplaukų. Nustatyta minimali pastovi suma turėtų būti pervesta į TRATC sąskaitą kiekvieną mėnesį, o likusi suma pervedama su kito mėnesio mokėjimais ir taip balansuojami piniginiai srautai. Tai padėtų užkirsti kelią mokėjimų vėlavimui. Galimybė taikyti tokį atsiskaitymo būdą buvo pateikta apsvarstyti savivaldybėms. Naujo būdo taikymas reikalauja kai kurių solidariai patvirtintų dokumentų koregavimo, todėl tolesnė eiga truks tam tikrą laiką.

Suplanuotas skolų išieškojimo procesas leidžia žinoti, kokiam terminui planuojami skolininkų piniginiai įnašai. Rizika auginti skolą mažėja, o nuolatinė kontrolė leidžia spręsti, kokių papildomų priemonių imtis padėčiai reguliuoti.

Išanalizavus rizikų mastą įsitikinta, kad didėjant rizikai, grynojo pelno tikimybė mažėja, o galimų nuostolių tikimybė didėja. Reikėtų prisiminti, kad rizikos valdymas neturi baigtinio tikslo,

tai yra atsinaujinantis ir nuolat modifikuojamas procesas, atsižvelgiant į vidinius aplinkos ir įmonės pokyčius.

Direktorius

Virginijus Noreika